

DEEL 6 UIT DE SERIE MUSEUM DE LAKENHAL VERNIEUWT

Rembrandt PALET

VOOR MUSEUM DE LAKENHAL

Nu de verbouwing en restauratie van Museum De Lakenhal afgerond is, kan de finale fase beginnen: interieur- en herinrichting. Ontwerpersduo Kolk & Kusters kregen van Museum De Lakenhal de opdracht een Rembrandtpalet te ontwerpen voor het interieur. Een kleurenpalet dat bij het museum en haar geschiedenis past, geïnspireerd op het pigmentgebruik van de in Leiden geboren en getogen Rembrandt. Verffabrikant KEIM bleek de perfecte partner. Zo worden de muren van het grootste collectiestuk van het museum, volledig deel van het verhaal van Museum De Lakenhal.

Tijdens het RembrandtLAB werd het kleurgebruik voor 'het Joodse Bruidje' (collectie Rijksmuseum) door Kolk & Kusters vertaald naar keramiek als hedendaagse drager.

Ontwerpersduo Maarten Kolk en Guus Kusters tijdens het project RembrandtLAB.

In opdracht van Museum De Lakenhal stelden Kolk & Kuster een Rembrandtpalet samen, ten behoeve van het interieur van het vernieuwde museum.

De rijke geschiedenis van het pand wordt straks mede versterkt door de bijzondere minerale matte verf van KEIM. Het Leidse museum stuitte tijdens het vernieuwingsproces op de perfecte partners in deze: ontwerpers duo Maarten Kolk & Guus Kusters en verffabrikant KEIM.

KLEURENONDERZOEK REMBRANDTLAB

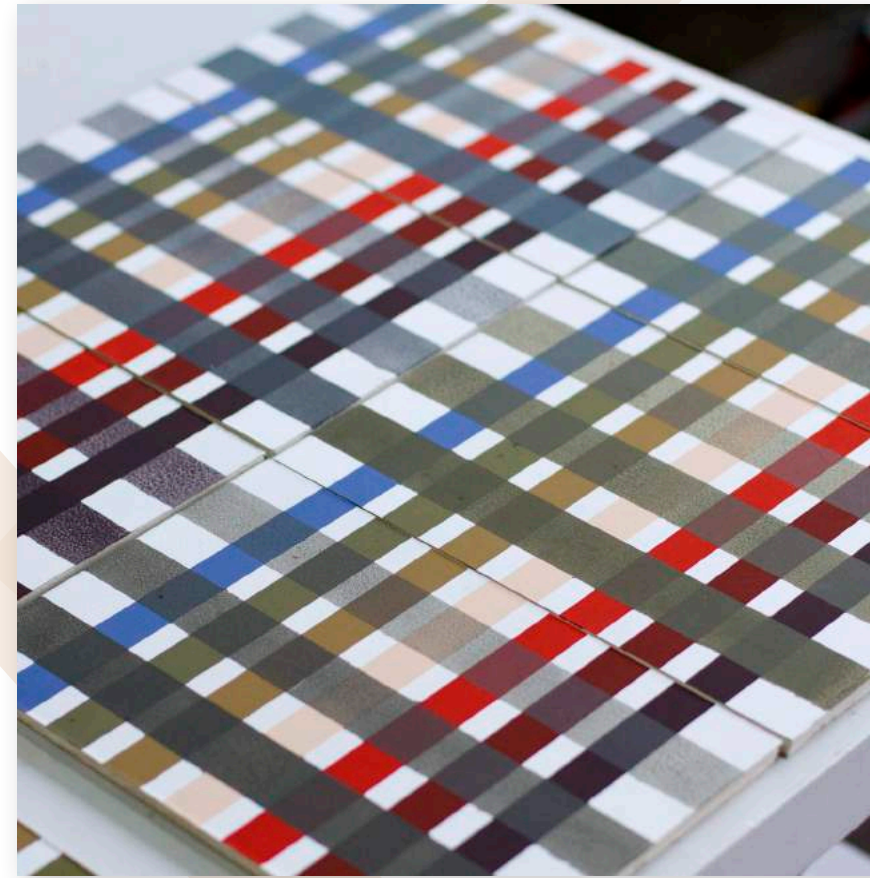
Maarten Kolk (1980) en Guus Kusters (1979) studeerden beide aan de Design Academy in Eindhoven en werken sinds 2009 samen. In opdracht van Museum De Lakenhal, Museum Het Rembrandthuis, Leiden Marketing en Cultuurfonds Leiden verrichtten Kolk & Kusters in 2016-2018 met het RembrandtLAB onderzoek naar het kleurgebruik van Rembrandt, vertaald naar hedendaagse dragers als porselein en textiel. RembrandtLAB is een vernieuwend onderzoek naar vooral hoe Rembrandt die kleuren gebruikte. De grote meester gebruikte in basis maar twaalf pigmenten. Door verschillende lagen aan te brengen verkreeg hij een oneindige hoeveelheid aan verrijking in nuances aan kleur. Kolk & Kusters onderzochten de grondstoffen die Rembrandt gebruikte voor zijn palet, de opbouw van de tinten en de recepturen die hij gebruikte voor zijn verf. Het duo vertaalde zijn zeventiende eeuwse

palet naar het nu en presenteerden de resultaten van het onderzoek op textiel en porselein, in een expositie die van Leiden naar Amsterdam naar Eindhoven reisde. Guus Kusters: 'In de zeventiende eeuw kon je geen verf in een tube kopen. Je moest je kleuren zelf mengen en dat scala was heel beperkt. Al Rembrandts tinten zijn terug te herleiden naar twaalf pigmenten. Hij was heel inventief met het ontwikkelen van zijn recepturen. Hij dacht outside the box en gebruikte elementen uit andere kunst disciplines zoals pottenbakken; zo zitten er metaaldeeltjes in sommige schilderijen. Rembrandt werkte vanuit middentonen, waar hij een transparante laag overheen zette, daarover een andere kleur, en weer een andere kleur; zo kwam hij tot het gewenste resultaat. Het schilderij *Het Joodse Bruidje* (collectie Rijksmuseum) bijvoorbeeld, is met heel weinig kleuren geschilderd.' Maarten Kolk: 'Waar het om draaide was de levendigheid en de diepte van kleur in zijn schilderijen. In zijn schaduwen gebeurt nog steeds heel veel. Iedereen heeft het altijd over het rood in *Het Joodse Bruidje*. Dat is niet voor niets.'

STREKEN VAN DE SCHILDER

Van Rembrandt naar Museum De Lakenhal is maar een halve sprong. De oude Laecken-Halle, het zeventiende eeuwse deel van het museum, heeft Rembrandt bij oplevering in 1640 in zijn tijd nog kunnen bewonderen.

‘In het vernieuwde museum wordt het collectieve geheugen van Leiden beheerd’

Door diverse kleurlagen toe te passen ontstonden verrassende tinten en effecten, met een uniek Rembrandtpalet voor Museum De Lakenhal als resultaat.

In het vernieuwde museum anno 2019, wordt 'het collectieve geheugen van Leiden' beheerd. Er worden verhalen verteld, van middeleeuwen tot nu, op basis van Leidse bronnen. Eén van de kernverhalen vertelt over Rembrandt en de Gouden Eeuw, waarbij heden en verleden wordt verbonden. In dát verlengde past de opdracht aan Kolk & Kusters middels een actuele toepassing in het museum. Kolk & Kusters voerden de opdracht uit in samenwerking met KEIM, een verffabrikant met een lange geschiedenis die uitzonderlijke minerale verf produceert.

Minke Schat, hoofd publiekszaken van Museum De Lakenhal: 'De toevoeging van het Rembrandtpalet versterkt de luister van weleer in het oude gebouw, tegelijkertijd gaat het palet subtiel in dialoog met de tentoongestelde kunstobjecten. Tijdens de restauratie van het oude gebouw bleken de resultaten uit het RembrandtLAB zodanig bij het 'Leids kleurenpalet' aan te sluiten, dat het voor het museum een logisch vervolg

was Kolk & Kusters te vragen een Rembrandtpalet voor het vernieuwde museum te ontwikkelen. De producten van KEIM, tactiel en op basis van natuurlijke mineralen, bleken voor het museum maar ook voor Kolk & Kusters, de perfecte match. Saillant detail: de verf van KEIM heeft net als bij Rembrandt een basis van twaalf kleuren'.

KEIM verft van bedrijfspand tot slaapkamermuur en is met name een expert op het gebied van museuminterieur. Eerder waren zij verantwoordelijk voor de muren van onder andere Paleis 't Loo, het Spoorwegmuseum en De Kunsthal. Kees Mylanus, directeur van KEIM: 'De kracht van wat Kolk & Kusters hebben gedaan, is dat ze een lazuurlaag bovenop een kleurlaag hebben aangebracht. Door de mate van transparantie van de lazuurlaag vervolgens te variëren, werd het kleurenpalet van KEIM ineens verveelvoudigd.' Kolk: 'De vraag van Museum De Lakenhal bestond uit drie onderdelen: het palet moest een

foto Karen Polder

Eén van de eerste kleurtesten op groot oppervlak. Door diverse kleurlagen toe te passen ontstonden verrassende tinten en effecten, met een uniek Rembrandtpalet voor Museum De Lakenhal als resultaat.

‘De steeds veranderende lichtval geeft de kleur een mysterieuze diepte’

weerspiegeling zijn van de kleuren waarmee Rembrandt werkte, schilderijen uit de verschillende kunststromingen moesten mooi uitkomen op de muren en we moesten rekening houden met de geschiedenis van het gebouw en de oorspronkelijke kleuren.’ Kolk & Kusters kwamen na een nieuwe uitgebreide zoektocht – laboratorium, pigmenten, weegschaal, mengen, uitproberen, en weer opnieuw- op een kleurenpalet dat inderdaad historisch aandoet, maar tegelijkertijd fris oogt. Door dekkende kleuren aan te brengen met daaroverheen een semi-transparante laag van een andere kleur, ontstaat er een geheel nieuwe tint. De textuur van de wand, de streken van de schilder en de steeds veranderende lichtval geeft de kleur een mysterieuze diepte. Alleen een aandachtig kijker zal opmerken dat de levendigheid die hij of zij ziet, komt door het kleurgebruik. Mylanus: ‘Bij KEIM hebben we zelden een kleuronderzoek op deze manier mogen ondersteunen als tijdens de

opdracht voor Museum De Lakenhal, ook met dank aan onze verfspécialist Frank Ankum. Zo worden nieuwe toepassingsmogelijkheden gecreëerd, zoals die meerlaagse opbouw met lazuur. Het geeft een creatieve draai aan ons werk en die kennis nemen we weer mee in de toekomst.’ Kusters: ‘Tijdens RembrandtLAB waren we veel trouwer aan de exacte methode van Rembrandt. Voor het palet voor Museum De Lakenhal hebben we wel vastgehouden aan zijn erfgoed, maar zijn we veel intuïtiever te werk gegaan en hebben we ons de methode eigen gemaakt. Je kunt het zien als RembrandtLAB the next level.’

GEVEL IN HET VOLLE LICHT

Het vernieuwde Museum De Lakenhal opent in het voorjaar van 2019 weer haar deuren en geeft daarmee het museum terug aan het publiek.

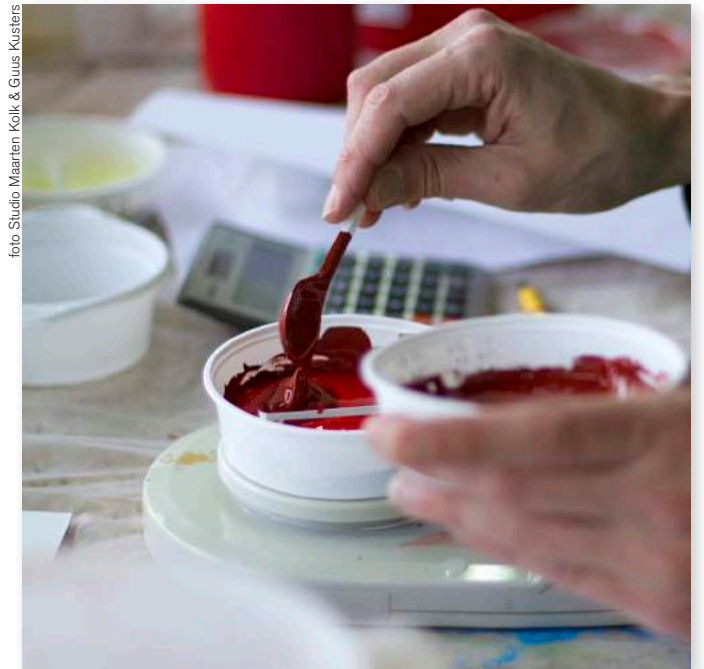
‘Je hebt met zoveel variabelen te maken. Pas als alles bij elkaar komt, kun je het uiteindelijke resultaat echt zien’

foto Studio Maarten Kolk & Guus Kusters

Een maquette van een zaal voor het vernieuwde Museum De Lakenhal, met een kleurproef van Kolk & Kusters.

foto Studio Maarten Kolk & Guus Kusters

De kleurontwerpen van Kolk, Kusters en KEIM zijn dan in het interieur te bewonderen zoals ze bedoeld zijn, in dialoog met gebouw en de collectie. Ondanks het regelmatige verblijf van de ontwerpers op de bouwplaats tijdens het proces, blijft het resultaat voor hen ook n een verrassing. Kolk: ‘Door de schaalvergroting van proef naar muur werkt de verf heel anders. Ook is het daglicht in onze studio is niet hetzelfde als het licht hier op de bouwplaats. Daarnaast heb je te maken met luchtvochtigheid en we hebben nog niet kunnen zien hoe de kleuren werken met de schilderijen die op de muren komen te hangen. Je hebt met zoveel variabelen te maken, het blijft toch een gok. Pas als dat allemaal bij elkaar komt, kun je het uiteindelijke resultaat echt zien.’

Verfexpert KEIM is niet uitsluitend verantwoordelijk voor een deel van het interieur van Museum De Lakenhal, ook de oude gevel is stevig onder

handen genomen. Deze was voorheen dicht geschilderd met een roomwitte verf. Echter nu is, nadat alle oude ‘make up’ is verwijderd, over de zandstenen ornamenten een semi-transparante colourwash gezet die de plaquettes boven het timpaan weer in het volle licht zetten. Ook is de patina, de natuurlijke verwerking van het steen, te zien, waardoor de historie van het gebouw en de tand des tijds zichtbaar en tastbaar blijft. Mylanus: ‘Het pand van Museum De Lakenhal bestaat uit oud en nieuw en wekt interesse van zowel restauratiearchitecten als nieuwbouwarchitecten. Dat is voor KEIM ook de waarde van het totale project; minerale verftechnieken worden zowel op het gerestaureerde als op het nieuwbouw gedeelte gebruikt. Wij vinden het buitengewoon om dat verhaal over te kunnen brengen, dankzij Museum De Lakenhal.’